

วารสารแก่นเกษตร
THAIJO

Content List Available at ThaiJo

Khon Kaen Agriculture Journal

Journal Home Page : <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/agkasetkaj>

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผักในอำเภอปากช่อง จังหวัดจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Factors affecting vegetable growers' adoption of Good Agricultural Practices in Pakxong District, Champasak Province, Lao People's Democratic Republic

สังวาน อินทวง¹, สุกิจ กันจินะ^{1*}, บุศรา ลิมนิรันดร์กุล¹ และ พิมพีใจ สีหะนาม²

Sangvan Inthavong¹, Sukit Kanjina^{1*}, Budsara Limnirunkul¹ and Pimjai Seehanam²

¹ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชนบท ภาควิชาพัฒนาเศรษฐกิจการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200

¹ Division of Agricultural Extension and Rural Development, Department of Agricultural Economy and Development, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, Chiang Mai 50200, Thailand 50200

² สาขาวิชาพืชสวน ภาควิชาพืชศาสตร์และปฐพีศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ 50200

² Division of Horticulture, Department of Plant Science and Soil Science, Faculty of Agriculture, Chiang Mai University, Chiang Mai Thailand, 50200

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผักในอำเภอปากช่อง จังหวัดจำปาสัก สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปลูกผัก 240 คน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม 2566 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปลูกผักส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 51.09 ปี จบมัธยมศึกษา มีประสบการณ์ปลูกผักเฉลี่ย 24.55 ปี และมีสมาชิกครัวเรือนที่เป็นแรงงานปลูกผักเฉลี่ย 3.74 คน ในปี 2566 ผู้ปลูกผักมีรายได้จากการปลูกผักเฉลี่ย 68.85 ล้านบาท/ปี (ประมาณ 108,094 บาท/ปี) พื้นที่ปลูกเฉลี่ย 19.18 ไร่ ต้นทุนเฉลี่ย 2.09 ล้านบาท/ไร่ (ประมาณ 3,284 บาท/ไร่) ใช้ทุนส่วนตัวในการผลิต และจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ผู้ปลูกผักได้รับข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 2.35 ช่องทาง และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ 1.70 ช่องทาง ในด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ผู้ปลูกผักมีค่าเฉลี่ยความรู้ในระดับมาก ($\bar{X} = 18.74$) ในขณะที่การปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดียังมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.67$) โดยมีค่า $R^2 = 0.266$ และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัย $P < 0.01$ ได้แก่ แหล่งข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุนจากภาครัฐ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้มีเนื้อหาที่น่าสนใจและหลากหลาย สำหรับการเผยแพร่ผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การฝึกอบรม และสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งควรให้การสนับสนุนผู้ปลูกในหลายๆรูปแบบ อาทิ การจัดการฝึกอบรมด้านโรคพืชและการอารักขาพืช และการสาธิตเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อให้ผู้ปลูกผักสามารถแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ และเกิดความมั่นใจในการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี นอกจากนี้ควรมีการศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ปลูกผักมีการปฏิบัติตามแนวทางดังกล่าวในระดับน้อยในบางประเด็น เพื่อวางแผนและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การยอมรับ; การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี; การผลิตผัก; สปป. ลาว

* Corresponding author: sukit.ka@cmu.ac.th

Received: date; November 12, 2024 Revised: date; January 8, 2025

Accepted: date; January 13, 2025 Published: date; May 30, 2025

ABSTRACT: This research aimed to study factors influencing the adoption of Good Agricultural Practices (GAP) among vegetable growers in Pakxong District, Champasak Province, Lao People's Democratic Republic (Lao PDR). Data were collected from 240 vegetable growers using a structured interview between November and December 2023. Descriptive statistics such as percentage, mean, and standard deviation were employed, while multiple regression analysis was also performed. Results showed that most vegetable growers were male, averaging 51.09 years, having completed upper secondary education. They had an average of 24.55 years of vegetable farming experience and 3.74 family members as farm laborers. In 2023, the vegetable growers had an average income of 68.85 million kips (approximately 108,094 baht) from vegetable farming. Their average cultivation area was 19.18 rai, with an average cost of 2.09 million kips/rai (about 3,284 baht/rai). All vegetable growers used personal capital for vegetable farming and sold the produce through intermediaries. They received information from an average of 2.35 channels and government support for 1.70 channels. Regarding GAP knowledge, it was found that vegetable growers' knowledge was at a high level ($\bar{X} = 18.74$), but GAP practices were at a moderate level ($\bar{X} = 1.67$), with $R^2 = 0.266$. Factors significantly affecting GAP adoption at $P < 0.01$ were information sources and government support. Therefore, relevant government agencies should create diverse and exciting GAP-related information to disseminate via various channels such as training and social media. They should also support vegetable growers in various forms, such as training on plant diseases and protection and GAP demonstrations. These actions would help vegetable growers address problems they are currently facing while boosting their confidence in applying GAP. In addition, the relevant government agencies should seek the causes of low practices in certain aspects of GAP to plan and develop GAP extension to be more effective.

Keywords: adoption; Good Agricultural Practices; vegetable production; Lao PDR

บทนำ

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) เป็นประเทศที่การเกษตรมีความสำคัญต่อประชาชนและภาคเศรษฐกิจอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2564 สปป. ลาว มีแรงงานในภาคการเกษตรประมาณ 2.82 ล้านคน (ร้อยละ 69 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด) และมีพื้นที่เกษตรกรรมจำนวน 1.56 ล้านเฮกตาร์ (ประมาณ 9.75 ล้านไร่) (ร้อยละ 35.95 ของพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2566 ภาคการเกษตรสร้างรายได้ให้กับประเทศจำนวน 103.80 ล้านบาท (ร้อยละ 21 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ) โดยสินค้าเกษตรที่ส่งออกสูงสุด ได้แก่ สินค้ากลุ่มพืช (14.1%) สินค้ากลุ่มสัตว์เลี้ยง (2.8%) และสินค้ากลุ่มประมง (2.8%) ตามลำดับ สำหรับสินค้ากลุ่มพืชซึ่งมีส่วนการส่งออกสูงสุดของภาคการเกษตรประกอบไปด้วยพืชที่สำคัญ ได้แก่ พืชอุตสาหกรรม (เช่น มันสำปะหลัง ยางพารา กาแฟ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) ข้าว และพืชผัก (อาทิ มะเขือเทศ มะเขือ กะหล่ำปลี ทั้งนี้ พืชอุตสาหกรรมมีส่วนคิดเป็นร้อยละ 30 ของสินค้ากลุ่มพืช ในขณะที่ข้าว และพืชผักมีส่วนคิดเป็นร้อยละ 27 และร้อยละ 26 ตามลำดับ (กระทรวงการวางแผนและการลงทุน, 2567)

ประชาชนใน สปป. ลาว ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมยังคงทำการเกษตรแบบดั้งเดิมที่เน้นการใช้สารเคมี ซึ่งส่งผลเสียต่อสภาพดิน สิ่งแวดล้อม สุขภาพของเกษตรกร และผู้บริโภค (กรมปลูกพืช, 2563) ในปัจจุบันรัฐบาลและประชาชนลาวเริ่มตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตพืชอาหารปลอดภัยมากขึ้น สืบเนื่องมาจากปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนที่เพิ่มสูงขึ้นจากผลของสารเคมี การเกษตร และข้อกำหนดด้านมาตรฐานสินค้าเกษตรสำหรับการส่งออกที่เข้มงวดขึ้นของประเทศคู่ค้า เช่น จีน เวียดนาม และไทย ต้องได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices-GAP) ใน สปป. ลาว ส่วนสินค้าเกษตร GAP และสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ส่งออกไปยังสหภาพยุโรปต้องเป็นไปตามกฎระเบียบการนำเข้าที่เข้มงวดของสหภาพยุโรป (กระทรวงเกษตรและป่าไม้, 2563) เพื่อรับมือกับประเด็นดังกล่าว รัฐบาล สปป. ลาว จึงประกาศใช้แผนพัฒนาเกษตรระดับชาติในปี พ.ศ. 2555 โดยมุ่งส่งเสริมการเกษตรแบบอินทรีย์และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ผ่านกรมปลูกพืชและกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและป่าไม้ (กระทรวงเกษตรและป่าไม้, 2563) นอกจากนี้ ยังมีแผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ. 2568-2573) ที่บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์และการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ซึ่งสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของกรมปลูกพืช และกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและป่าไม้ ที่มุ่งเน้นการสร้างความมั่นคงทางอาหาร และความปลอดภัยของสินค้าเกษตร

จังหวัดจำปาสักเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจในภาคใต้ของ สปป. ลาว และมีศักยภาพในการผลิตทางการเกษตรเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศ ในปี พ.ศ. 2564 ภาคการเกษตรสร้างรายได้ให้กับจังหวัด 13.62 ล้านบาท (ร้อยละ 32.22 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม

ของจังหวัด) ในปี พ.ศ. 2555 สำนักงานเกษตรและป่าไม้จังหวัดจำปาสักได้นำแผนพัฒนาเกษตรระดับชาติมาปฏิบัติในอำเภอต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมการเกษตรแบบยั่งยืนและให้ความสำคัญกับการปลูกผักตามคำแนะนำของกรมปลูกพืชและกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2566 มีเกษตรกรที่ปลูกผักจำนวน 1,476 ครัวเรือน โดยมีพื้นที่เพาะปลูกผักรวม 26,640 เฮกตาร์ (166,500 ไร่) ทั้งนี้มีเกษตรกรที่ปลูกผักได้รับการรับรองการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจำนวนทั้งสิ้น 415 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 28.12 ของครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกผักทั้งหมด (สำนักงานจังหวัดจำปาสัก, 2564) ซึ่งถือว่ายังมีสัดส่วนค่อนข้างน้อย

ทั้งนี้ อำเภอปากซอ เป็นพื้นที่ผลิตผักที่สำคัญของจังหวัดจำปาสัก โดยมีเกษตรกรที่ปลูกผักจำนวน 913 ครัวเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 61.85 ของครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกผักทั้งหมดในจังหวัด และมีพื้นที่ผลิตผักทั้งหมดจำนวน 12,855 เฮกตาร์ (80,343.75 ไร่) หรือร้อยละ 77.49 ของพื้นที่ผลิตผักของจังหวัด ในส่วนของการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี สำนักงานเกษตรและป่าไม้อำเภอปากซอ ได้ส่งเสริมเกษตรกรโดยวิธีการต่าง ๆ อาทิ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรที่มีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี เพื่อผลิตสินค้าเกษตรออกจำหน่าย อย่างไรก็ตามเกษตรกรจำนวนมากในอำเภอยังคงทำการเกษตรแบบเดิมและไม่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่ได้มีการส่งเสริม โดยในปี พ.ศ. 2566 มีเกษตรกรจำนวน 340 ครัวเรือน หรือร้อยละ 37.23 ของครัวเรือนเกษตรกรในอำเภอเท่านั้นที่มีการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (สำนักงานเกษตรและป่าไม้อำเภอปากซอ, 2566)

จะเห็นได้ว่า จากข้อมูลข้างต้น การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีเป็นแนวทางในการผลิตทางการเกษตรที่รัฐบาล สปป. ลาว ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรปฏิบัติตามมาตั้งแต่ พ.ศ. 2555 โดยเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเกษตรระดับชาติ อย่างไรก็ตามจำนวนเกษตรกรที่ยอมรับเอาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีไปใช้ในการผลิตทางการเกษตรของตนเองยังมีจำนวนน้อย ดังตัวอย่างของเกษตรกรผู้ปลูกผักในอำเภอปากซอ จังหวัดจำปาสัก ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ตลอดจนปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผัก ในอำเภอปากซอ จังหวัดจำปาสัก สปป. ลาว ซึ่งผลลัพธ์จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอำเภอปากซอ และอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดจำปาสัก รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดอื่น ๆ ของ สปป. ลาว ในการวางแผนและดำเนินการส่งเสริมการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้กับเกษตรกรผู้ปลูกผักต่อไป

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปลูกผักในอำเภอปากซอ จังหวัดจำปาสัก สปป. ลาว จำนวน 579 ครัวเรือน ซึ่งเป็นครัวเรือนที่ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงได้ และสามารถสื่อสารด้วยภาษาลาวซึ่งเป็นภาษากลางในการสื่อสาร (อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานเกษตรและป่าไม้อำเภอปากซอ, 2566) ในส่วนของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการสุ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 (Yamane, 1973) ได้จำนวนตัวอย่าง 240 ครัวเรือน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน เพื่อเลือกครัวเรือนของผู้ปลูกผัก จากนั้นทำการสัมภาษณ์ตัวแทนครัวเรือนละ 1 คน รวมเป็นผู้ปลูกผักที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 240 คน โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนพฤศจิกายน ถึงธันวาคม พ.ศ. 2566

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะพื้นฐานของผู้ปลูกผัก

ตอนที่ 2 การได้รับข้อมูลข่าวสารและการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

ตอนที่ 3 การผลิตและจำหน่ายผัก

ตอนที่ 4 ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

การวัดความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผัก โดยกำหนดคำตอบเป็น “ถูก” หรือ “ผิด” ซึ่งกำหนดคำตอบเป็นค่าคะแนน ดังนี้

คำถามเชิงบวก (The positive question)

หากตอบว่า “ถูก” ให้คะแนนเป็น 1

หากตอบว่า “ผิด” ให้คะแนนเป็น 0

คำถามเชิงลบ (The negative question)

หากตอบว่า “ถูก” ให้คะแนนเป็น 0

หากตอบว่า “ผิด” ให้คะแนนเป็น 1

คำถามส่วนนี้มีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยมีค่า Kuder-Richardson coefficient (KR-20) ซึ่งเป็นการวัดความยากง่ายของข้อคำถาม สำหรับเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.70 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความน่าเชื่อถือ สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ (ชไมพร, 2555)

ตอนที่ 5 การปฏิบัติตามแนวทางการเกษตรที่ดี

ในส่วนคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผักโดยนำเอาข้อกำหนดแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ สปป. ลาว ทั้งหมด 9 ประเด็น มาสร้างเป็นข้อคำถามประเด็นละ 5 ข้อ รวมจำนวนทั้งสิ้น 45 ข้อ ผู้วิจัยกำหนดระดับการปฏิบัติเป็น 4 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง = 3 คะแนน ปฏิบัติบ่อยครั้ง = 2 คะแนน ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง = 1 คะแนน และไม่เคยปฏิบัติ = 0 คำถามส่วนนี้มีการตรวจสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยมีค่า Cronbach's alpha coefficient เท่ากับ 0.82 หมายความว่าเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความเที่ยงตรงที่น่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้โดยที่มีความเชื่อมั่นสูง (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2536)

ตอนที่ 6 ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลลักษณะพื้นฐานของผู้ปลูกผัก การได้รับข้อมูลข่าวสารและการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี และการปฏิบัติตามแนวทางการเกษตรที่ดี ประกอบไปด้วย ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และในส่วนของการวิเคราะห์ความรู้ ผู้วิจัยได้แปลความหมายระดับความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ประกอบด้วยคำถามจำนวน 25 ข้อ แต่ละข้อให้เลือกคำตอบถูกหรือผิด จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาแบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

ค่าคะแนน 0.00 – 8.33 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับต่ำ

ค่าคะแนน 8.34 – 16.67 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนน 16.68 – 25.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้ในระดับสูง

ในส่วนคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผักโดยนำเอาข้อกำหนดแนวทางปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของ สปป. ลาว นำค่าคะแนนที่ได้มาทำการแบ่งระดับออกเป็น 3 ระดับโดยไม่นำคะแนนไม่เคยปฏิบัติตามมาคำนวณ ได้แก่

ค่าคะแนน 1.00 – 1.66 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติน้อย

ค่าคะแนน 1.67 – 2.33 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง

ค่าคะแนน 2.34 – 3.00 คะแนน หมายถึง ปฏิบัติมาก

ส่วนใช้สถิติเชิงอนุมาน (inferential statistics) คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี โดยได้กำหนดแบบจำลองปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกผักในอำเภอปากซอ จังหวัดจำปาสัก สปป. ลาว

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกผัก

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปลูกผักส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 64.58 มีอายุเฉลี่ย 51.09 ปี และจบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 33.33 ผู้ปลูกผักมีประสบการณ์ในการปลูกผักเฉลี่ย 24.55 ปี ในด้านของแรงงานเกษตร พบว่า ผู้ปลูกผักมีสมาชิกในครัวเรือนที่เป็นแรงงานเกษตรเฉลี่ย 3.74 คน ในปี พ.ศ. 2566 ผู้ปลูกผักมีรายได้จากการปลูกผักเฉลี่ย 68.85 ล้านบาท/ปี (ประมาณ 108,094 บาท/ปี) และมีขนาดพื้นที่ปลูกผักเฉลี่ย 19.18 ไร่ สำหรับต้นทุนการปลูกผักพบว่า ผู้ปลูกผักมีต้นทุนเฉลี่ย 2.09 ล้านบาท/ไร่ (ประมาณ 3,284 บาท/ไร่) ผู้ปลูกผักทั้งหมดใช้ทุนส่วนตัวในการผลิตผัก ในขณะที่ผู้ปลูกผักบางส่วนใช้ทั้งทุนส่วนตัวและเงินทุนจากกองทุนหมู่บ้าน (ร้อยละ 28.33) ในส่วนของแหล่งจำหน่ายผักพบว่า ผู้ปลูกผักส่วนใหญ่มีแหล่งจำหน่ายเพียงแหล่งเดียว (ร้อยละ 88.75) โดยแหล่งจำหน่ายที่สำคัญ คือ การจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ในส่วนของระยะทางไปยังแหล่งจำหน่าย พบว่า พื้นที่ปลูกผัก ของผู้ปลูกผักอยู่ห่างจากแหล่งจำหน่ายเฉลี่ย 12.20 กิโลเมตร สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี พบว่า ผู้ปลูกผักทั้งหมดได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีผ่านการฝึกอบรมจากเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ผู้ปลูกผักยังได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ อาทิ ยูทูบ (YouTube) (ร้อยละ 33.33) และเพื่อนเกษตรกรผู้ปลูกผัก (ร้อยละ 29.17) ในด้านการสนับสนุนเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐพบว่า ผู้ปลูกผักจำนวนมากได้รับการสนับสนุนด้านความรู้เกี่ยวกับการใช้ปุ๋ยเคมีและข้อกำหนดต่างๆที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 48.75) รวมทั้งคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้ปุ๋ยเคมี (ร้อยละ 31.67) และการให้คำปรึกษาและการแนะนำวิธีการจัดการแปลงปลูก (ร้อยละ 27.92) เป็นต้น (Table 1)

Table 1 Sociodemographic information of vegetable growers

n = 240

Characteristics	Percentage	Mean	S.D.
1. Gender			
1 = male	64.58		
0 = female	35.42		
2. Age (years)		51.09	1.01
3. Education			
Upper secondary education	33.33		
4. Agricultural laborers in the household (number)		3.74	0.93
5. Income from vegetables (million kip/year)		68.85	32.16
6. Information sources (number)		2.35	1.45
7. Government support (number)		1.70	1.44
8. Experience in vegetable production (year)		24.55	9.84
9. Planting areas (rai)		19.18	10.26
10. Distance from farm to market (kilometer)		12.20	23.41
11. Market (number)		1.39	0.66
12. Costs of vegetable production (million kip/rai)		2.09	1.27

2. ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี

ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผักเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 18.74$, $SD = 3.06$) จากคะแนนเต็มทั้งหมด 25 คะแนน พบว่า ผู้ปลูกผักมีระดับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมาก (คะแนนระหว่าง 16.67 - 25.00) จำนวน 183 คน (ร้อยละ 76.25) และมีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง (คะแนนระหว่าง 8.34 - 16.66) จำนวน 57 คน (ร้อยละ 23.75) (Table 2)

การที่ผู้ปลูกผักมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ปลูกผักได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องจากหลายแหล่ง ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอบรมด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจากหน่วยงานภาครัฐ การศึกษาผ่านยูทูบ (YouTube) หรือการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนเกษตรกร ทั้งนี้ในส่วนของข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติเกษตรที่ดีที่ผู้ปลูกผักกลุ่มตัวอย่างตอบถูกมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) การเข้ารับการอบรมอย่างน้อย 1-2 ครั้งต่อปี (2) การห้ามใช้สารเคมีที่เป็นอันตรายเกิน 2 ชนิด (3) การพ่นสารเคมีกำจัดวัชพืชก่อนจะทำการผลิต และ (4) การจัดทำประวัติพื้นที่ผลิตย้อนหลังอย่างน้อย 2 ปี ในส่วนของอันดับที่ 5 มี 2 ประเด็นความรู้ ได้แก่ การใช้น้ำเสียจากโรงงานหรือน้ำเน่าในคลองในการปลูกผักได้ และการสำรวจการทำลายของโรคและแมลงศัตรูพืชอย่างน้อย 1 ครั้ง/สัปดาห์ (ตามลำดับ) ส่วนประเด็นความรู้ความเข้าใจที่ผู้ปลูกผักกลุ่มตัวอย่างตอบผิดมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) การใช้เมล็ดพันธุ์ที่เคลือบสารเคมีในการเพาะปลูก (2) การตรวจสอบสภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในการปลูกผักอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง (3) ใบรับรองการปฏิบัติเกษตรที่ดีมีอายุ 2 ปี (4) เกษตรกรสามารถผลิตเมล็ดพันธุ์และขยายพันธุ์เองได้ และ (5) สถานที่เก็บสารเคมีต้องอยู่ใกล้แหล่งผลิตพืช (ตามลำดับ)

Table 2 Knowledge of Good Agricultural Practices (GAP)

n = 240

Level of knowledge	Number (person)	percentage
Moderate (score between 8.34 - 16.66)	57	23.75
High (score between 16.6 - 25.00)	183	76.25
Mean = 18.74, Maximum = 23, Minimum = 10, S.D. = 3.06		

3. การปฏิบัติตามแนวทางการเกษตรที่ดี

สำหรับการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผัก พบว่า ในภาพรวมผู้ปลูกผักมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.67$, $SD = 0.95$) และเมื่อพิจารณาแยกตามระดับการปฏิบัติ พบว่า ผู้ปลูกผักจำนวนมากมีการปฏิบัติตามแนวทางการเกษตรที่ดีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.67 - 2.33$) จำนวน 123 คน (ร้อยละ 51.25) รองลงมาได้แก่ การปฏิบัติในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.00 - 1.66$) จำนวน 106 คน (ร้อยละ 44.17) ทั้งนี้มีผู้ปลูกผักเพียง 11 คน (ร้อยละ 4.58) ที่มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 1.00 - 1.66$) (Table 3)

เมื่อพิจารณาการปฏิบัติตามการปฏิบัติเกษตรที่ดีในแต่ละข้อ พบว่า ประเด็นที่เกษตรกรมีการปฏิบัติมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) พื้นที่ทำการผลิตมีโฉนดหรือเอกสารสิทธิ์นำใช้ที่ดิน และการหลีกเลี่ยงการใช้สารบำรุงพืชที่ได้มาจากสิ่งขับถ่ายของมนุษย์ (2) การหยุดปฏิบัติงานทันทีเมื่อมีอาการป่วยหรือรู้สึกไม่สบาย (3) การปฏิบัติตามคำแนะนำของกรมปลูกพืชหรือตามฉลากเมื่อใช้วัตถุอันตราย (4) การใช้เมล็ดพันธุ์หรือต้นพันธุ์ที่ตรงตามพันธุ์เดิมและมาจากแหล่งที่น่าเชื่อถือ และ (5) การตรวจสอบสภาพประจำปี (ตามลำดับ) ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีการปฏิบัติน้อยที่สุด 5 อันดับแรกได้แก่ (1) การเข้าร่วมอบรมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (2) การเข้าร่วมอบรมการใช้สารเคมีในการผลิต และการเข้าร่วมอบรมการผลิตปุ๋ยชีวภาพ น้ำหมักชีวภาพ (3) การเข้าร่วมอบรมการปฏิบัติเกษตรที่ดี (4) การเข้าร่วมอบรมการบันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์มการผลิต (5) การดูแลผลผลิตที่มีการเสียหายได้ง่ายก่อนมีการขนย้าย (ตามลำดับ)

จากประเด็นการปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีทั้งหมด 45 ข้อ พบว่า มีบางข้อที่มีผู้ปลูกผักบางส่วนไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติน้อย ซึ่งอาจเกิดจากหลายสาเหตุที่เชื่อมโยงกัน ประการแรก คือความยุ่งยากในขั้นตอนการปฏิบัติที่อาจดูซับซ้อนสำหรับผู้ปลูกผัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาว่า ผู้ปลูกผักส่วนใหญ่มีอายุค่อนข้างมาก (อายุเฉลี่ย 51.09 ปี) ทำให้การปฏิบัติตามแต่ละขั้นตอนเป็นเรื่องที่ยุ่งยากมากขึ้น ประการที่สอง ผู้ปลูกผักบางส่วนมีความกังวลเรื่องโรค แมลง และศัตรูพืช โดยเฉพาะเมื่อต้องลดการใช้สารเคมีตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ซึ่งมีข้อกำหนดเฉพาะในวิธีการใช้ ความกังวลนี้อาจทำให้ผู้ปลูกผักลังเลที่จะปรับเปลี่ยนวิธีการควบคุมศัตรูพืชแบบเดิม แม้ว่าเจ้าหน้าที่จะพยายามจัดฝึกอบรมให้ผู้ปลูกผักหลายๆ ครั้งก็ตาม ประการที่สาม คือความเคยชิน ผู้ปลูกผักยังยึดติดกับวิธีการดั้งเดิมที่คุ้นเคย และลังเลที่จะเปลี่ยนแปลง การปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตรที่เข้ามาเป็นเวลานานเป็นเรื่องที่ทำนายสำหรับผู้ปลูกผักหลาย ๆ คน โดยเฉพาะเมื่อวิธีการเดิมยังคงให้ผลผลิตที่น่าพอใจและไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงที่โดดเด่นจากวิธีการใหม่ ประการสุดท้าย คือ ความกลัวความเสี่ยงจากการปรับเปลี่ยนวิธีการทำเกษตร ทำให้ผู้ปลูกผักไม่กล้าที่จะนำแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมาปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบ รวมทั้งมีความไม่แน่ใจในผลลัพธ์และผลกระทบที่อาจเกิดต่อผลผลิต ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของผู้ปลูกผัก

Table 3 Level of GAP practices

n = 240

Level of practices	Number (people)	Percentage
Low (score between 1.00 - 1.66)	106	44.17
Moderate (score between 1.67 - 2.33)	123	51.25
High level (score between 2.34 - 3.00)	11	4.58
Total	240	100.00

4. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผัก

จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผักในอำเภอปากของจังหวัดจันทบุรี สปป.ลาว โดยนำตัวแปรอิสระทั้ง 13 ตัว เข้าไปในสมการแล้วคำนวณด้วยวิธีปกติ (enter) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจพหุคูณ (multiple coefficient of determination, R^2) มีค่าเท่ากับ 0.266 หมายความว่าตัวแปรอิสระทั้งหมดรวมกันอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 26.60 ซึ่งในตัวแปรอิสระทั้งหมด 13 ตัว มีตัวแปรจำนวน 2 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P < 0.01$) ได้แก่ แหล่งข้อมูลข่าวสาร (Sig. = 0.000) และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ (Sig. = 0.001) (Table 4)

ทั้งนี้ผู้ปลูกผักที่มีแหล่งข้อมูลข่าวสารหลายช่องทางมีแนวโน้มเกิดการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากกว่าผู้ปลูกผักที่มีแหล่งข้อมูลข่าวสารน้อยกว่า อาจเป็นเพราะผู้ปลูกผักที่มีแหล่งข้อมูลข่าวสารจากหลายช่องทางมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น ทำให้ได้ศึกษาข้อมูลที่หลากหลายซึ่งสนับสนุนและสอดคล้องกัน จึงทำให้เกิดความมั่นใจและมีแนวโน้มที่จะยอมรับแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมาปฏิบัติในการปลูกผักของตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ กังสดาล และคณะ (2562) ที่พบว่า เกษตรกรในพื้นที่ศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะ จังหวัดเชียงใหม่ที่ได้รับข้อมูลข่าวสารหลากหลายแหล่งมีแนวโน้มเกิดการยอมรับวิธีการปลูกพืช GAP ในขณะที่ จอห์นนี่ (2565) รายงานข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปลูกผักอินทรีย์ในนครหลวงเวียงจันทน์ สปป.ลาว พบว่า ผู้ปลูกผักที่มีแหล่งข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากส่งผลให้ผู้ปลูกผักอินทรีย์มีแนวโน้มปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ในส่วนของการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เพิ่มมากขึ้น มีแนวโน้มทำให้ผู้ปลูกผักเกิดการยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากขึ้นนั้น อาจเนื่องมาจากการได้รับการสนับสนุนในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคำปรึกษา คำแนะนำ การฝึกอบรม และ

การส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรื่องโรคและแมลงในการปลูกผักตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีจากหน่วยงานของรัฐที่มีความเชี่ยวชาญ ทำให้ผู้ปลูกผักมีความมั่นใจ และเชื่อมั่นในแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีมากขึ้น ทำให้มีแนวโน้มเกิดการยอมรับมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จารุวรรณ (2560) ที่พบว่า การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการยอมรับเกษตรที่ดีที่เหมาะสมในการปลูกผักปลอดภัย กล่าวคือ เกษตรกรที่เคยได้รับการฝึกอบรมบ่อยครั้ง มีแนวโน้มยอมรับการปลูกผักปลอดภัยมากขึ้น นอกจากนี้ ชาญณรงค์ และคณะ (2565) พบว่า การได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ ทำให้เกษตรกรมีแนวโน้มยอมรับการปลูกหัวสุพรรณมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีความเชื่อมั่นในวิธีการจัดการของหน่วยงานภาครัฐ

Table 4 Factors Influencing Vegetable Growers' Adoption of GAP

Variables	Unstandardized coefficients: B	t	Sig.
(Constant)	33.259	1.380	0.169
1. Gender (X ₁)	0.573	0.087	0.930
2. Age (X ₂)	-0.588	-1.456	0.147
3. Education (X ₃)	-1.005	-0.576	0.565
4. Agricultural laborers in the household (X ₄)	1.156	0.336	0.737
5. Income from vegetables (X ₅)	-0.127	-1.167	0.244
6. Information sources (X ₆)	10.717	5.073	0.000**
7. Government support (X ₇)	7.335	3.474	0.001**
8. Experience in vegetable production (X ₈)	0.448	1.368	0.173
9. Planting areas (X ₉)	0.487	1.260	0.209
10. Distance from farm to market (X ₁₀)	0.55	0.424	0.672
11. Market (X ₁₁)	3.644	0.854	0.394
12. Costs of vegetable production (X ₁₂)	-0.835	-0.319	0.750
13. Knowledge of good agricultural practices (X ₁₃)	0.936	1.045	0.297
R = 0.516 R ² = 0.266 SEE = 38.32857 F = 6.294 Sig. of F = 0.000			

Remarks: * Statistically Significant Level at $P < 0.05$, ** Statistically Significant Level at $P < 0.01$

5. ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกผัก

จากการศึกษา พบว่า ผู้ปลูกผักเผชิญกับปัญหาด้านการผลิต เนื่องจากฤดูกาลที่ไม่แน่นอน สภาพอากาศแปรปรวน เกิดฝนตกยาวนานกว่าปกติ การเกิดโรคพืช แต่ไม่สามารถใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่รุนแรงได้ จึงทำให้ได้ผลผลิตผักไม่เป็นไปตามที่ต้องการ เช่น ผลผลิตน้อยและผลผลิตบางส่วนเกิดความเสียหาย อีกทั้งผู้ปลูกผักยังประสบกับปัญหาด้านการตลาด ทั้งในด้านของราคาผักที่ตกต่ำ การเปลี่ยนแปลงของราคาที่รวดเร็ว จนทำให้ผู้ปลูกผักปรับตัวและวางแผนการตลาดไม่ทัน การถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง เนื่องจากมีพ่อค้าคนกลางน้อยราย และการขาดตลาดรองรับผลผลิตผักที่แน่นอน ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องจำหน่ายผลผลิตในราคาถูก นอกจากนี้ ราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย ที่มีราคาสูงขึ้นก็เป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญของผู้ปลูกเผชิญอยู่

ดังนั้นผู้ปลูกผักจึงมีความต้องการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือในหลายๆด้าน โดยเฉพาะในด้านการผลิตผักที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องส่งเสริมผู้เชี่ยวชาญเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับโรคพืช ให้ทันกับเหตุการณ์ รวมทั้งต้องการคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคพืช เพื่อไม่ให้พืชผักเกิดโรคที่รุนแรง นอกจากนี้ผู้ปลูกผักยังต้องการความช่วยเหลือในด้านการตลาด

ในลักษณะของการช่วยพยุงราคาผักให้เหมาะสมกับต้นทุน รวมไปถึงการควบคุมราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมีและสารเคมี ให้มีราคาไม่สูงเกินไปจนส่งผลต่อต้นทุนการผลิต

สรุปและข้อเสนอแนะ

รัฐบาล สปป. ลาว ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรนำการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีไปใช้เป็นแนวทางในการผลิตทางการเกษตรมากกว่า 1 ทศวรรษ ในด้านหนึ่งการส่งเสริมดังกล่าวถือว่าประสบผลสำเร็จ โดยสะท้อนให้เห็นจากผลการศึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผักในอำเภอปากซอ จังหวัดจำปาสัก ซึ่งผู้ปลูกผักมีความรู้ในระดับมาก อย่างไรก็ตามการส่งเสริมการปลูกผักตามแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดียังคงต้องมีการดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลการศึกษาด้านการนำเอาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีไปใช้ยังคงอยู่ในระดับปานกลาง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การยอมรับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของผู้ปลูกผักยังคงอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการนำเอาการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีไปใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ แหล่งข้อมูลข่าวสาร และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

เนื่องจากพบว่าเกษตรกรผู้ที่มีการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในระดับมากส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับใบรับรองมาตรฐานเกษตรที่ดีในปัจจุบัน ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในอำเภอปากซอและระดับจังหวัดของจังหวัดจำปาสักควรมุ่งเน้นพัฒนาและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้มีเนื้อหาที่น่าสนใจและหลากหลายผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะการจัดฝึกอบรมที่ควรวางแผนให้อยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสมไม่กระทบฤดูกาลผลิตอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง ด้วยวิธีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกที่ลงพื้นที่พบเกษตรกรเพื่ออธิบายประโยชน์ที่จะได้รับ ใช้สื่อที่เข้าใจง่าย ขอความร่วมมือผู้นำชุมชนช่วยประชาสัมพันธ์ เชิญเกษตรกรต้นแบบมาเป็นวิทยากร จัดอบรมให้น่าสนใจโดยเน้นการปฏิบัติจริง และจัดศึกษาดูงานแปลงตัวอย่างหรือผลิตสื่ออบรมผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ที่ผู้ปลูกผักเริ่มใช้มากขึ้น เช่น YouTube และ Facebook เป็นต้น นอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวควรจัดให้มีการอบรมที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปลูกผัก เช่น การฝึกอบรมเกี่ยวกับโรคพืช และการอารักขาพืช รวมทั้งการจัดให้มีการสาธิตและการฝึกปฏิบัติต่าง ๆ เพื่อสร้างความคุ้นเคย และความมั่นใจในแนวทางการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีให้กับผู้ปลูกผัก ซึ่งการได้รับการสนับสนุนในลักษณะดังกล่าวจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะหนุนเสริมให้ผู้ปลูกผักเกิดการยอมรับและนำการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีไปใช้ในการปลูกผักของตนเองมากขึ้น ในขณะเดียวกันหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรศึกษาทำความเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ปลูกผักมีการปฏิบัติน้อยในประเด็นที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี อาทิ การเข้าร่วมอบรมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน การเข้าร่วมอบรมการใช้สารเคมีในการผลิต การเข้าร่วมอบรมการปฏิบัติทางเกษตรที่ดี และการเข้าร่วมอบรมการบันทึกข้อมูลตามแบบฟอร์มการผลิต การเข้าใจถึงสาเหตุที่ทำให้ผู้ปลูกผักมีการปฏิบัติประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ในระดับน้อยย่อมช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถวางแผนและพัฒนาแนวทางการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำขอบคุณ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (Thailand International Cooperation Agency; TICA) กระทรวงการต่างประเทศแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ให้ทุนสนับสนุนการศึกษาในครั้งนี้ นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานส่งเสริมเกษตรและสหกรณ์ หน่วยงานมาตรฐานเกษตรสะอาด และหน่วยงานปลูกพืช กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต สำนักงานเกษตรและป่าไม้อำเภอปากซอ และสำนักงานเกษตรและป่าไม้ จังหวัดจำปาสัก สปป. ลาว ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบพระคุณผู้ปลูกผักในอำเภอปากซอ จังหวัดจำปาสัก สปป. ลาว ที่ได้สละเวลาที่มีค่าให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมปลูกพืช. 2563. การรับรองเกษตรสะอาด. กระทรวงเกษตรและป่าไม้, นครหลวงเวียงจันทน์.
- กรมปลูกพืช. 2565. รายงานสรุปการดำเนินงานด้านการเกษตร. กระทรวงเกษตรและป่าไม้, นครหลวงเวียงจันทน์.

- กระทรวงการวางแผนและการลงทุน. 2567. รายงานสถานการณ์การเติบโตทางเศรษฐกิจ 2566 และแนวโน้ม 2567. กระทรวงการวางแผนและการลงทุน, นครหลวงเวียงจันทน์.
- กระทรวงเกษตรและป่าไม้. 2563. ยุทธศาสตร์การพัฒนาของหน่วยงานเกษตรทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาชนบท พ.ศ. 2568-2573. กระทรวงเกษตรและป่าไม้, นครหลวงเวียงจันทน์.
- กั้งสาดล กนกหงส์, นฤเบศร์ รัตนวัน และปภพ จิรัตน์. 2562. การยอมรับวิธีการปลูกพืชภายใต้มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีและเหมาะสม (GAP) ของเกษตรกรศูนย์พัฒนาโครงการหลวงม่อนเงาะอำเภอมะแม่ง จังหวัดเชียงใหม่. วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร. 36: 75-84.
- จอห์นนี่ หลวงพันธ์. 2565. การปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรผู้ปลูกผักอินทรีย์ในนครหลวงเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้. เชียงใหม่.
- จรรุวรรณ พุดัน. 2560. ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเกษตรกรที่ดีและเหมาะสมในการปลูกผักปลอดภัยของเกษตรกรในศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ทาเหนือ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- ชไมพร กาญจนกิตสกุล. 2555. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Research Methodology in Social Science). โปรเจ็คท์, ตาก.
- ชาญณรงค์ เบ็ญเรือน, พชรชาติ ศรีบุญเรือง และชลธร จูเจริญ. 2565. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปลูกหัวสุพรรณตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ไทย จังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารวิจัยและส่งเสริมการเกษตร. 40: 50-61.
- สำนักงานเกษตรและป่าไม้จังหวัดจำปาสัก. 2565. บทสรุปรายงานการปฏิบัติแผนพัฒนาเกษตรป่าไม้และพัฒนาชนบท. สำนักงานเกษตรและป่าไม้, จำปาสัก.
- สำนักงานเกษตรและป่าไม้อำเภอปากซอ. 2566. บทสรุปรายงานการผลิตพืชอาหาร. สำนักงานเกษตรและป่าไม้อำเภอปากซอ, จำปาสัก.
- สำนักงานจังหวัดจำปาสัก. 2564. บทสรุปรายงานการปฏิบัติแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม และทิศทางแผนพัฒนา. สำนักงานจังหวัด, จำปาสัก.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2565. การสำรวจพลเมืองและพื้นที่ทำการเกษตร. กระทรวงการวางแผนและการลงทุน, นครหลวงเวียงจันทน์.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2536. การวิจัยประเมินผลโครงการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลื่องเชียง.
- Yamane, T. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Edition, Harper and Row, New York.